

Telefoon (050) 3678581/ Mark Ronda
Onderwerp Evaluatie ecologisch beheer 2009
en planning ecologisch beheer 2010

de leden van de raad van de Gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Datum 28 DEC 2009

Bijlage(n) 1

Ons kenmerk RO09.2102813

Uw brief van

Uw kenmerk

Geachte heer, mevrouw,

In ons collegeprogramma "Sterk, sociaal, duurzaam" kondigen we het streven aan om van Groningen de meest duurzame stad van Nederland te maken. De doelstellingen op het gebied van natuur en water hebt u vastgelegd in de groenstructuurvisie "Groene Pepers". Onderdeel van de verduurzaming van de stad is het ecologisch beheer.

Ecologie wordt steeds meer een vanzelfsprekend onderdeel van de organisatie. In de afgelopen vijf jaar is er bij Stadsbeheer al grote ecologische vooruitgang geboekt. Belangrijke verbeteringen zijn dat:

- de oppervlakte aan ecologisch beheerde bermen is gegroeid van 250 naar 1000 hectare. Hiervan is 130 hectare ingezaaid met een bloemenmengsel, ruim tien keer de oppervlakte van het Stadspark;
- In het beheer van bosplantsoen veel is veranderd. Snoeiafval wordt niet meer versnipperd maar op rillen gelegd of afgevoerd. Ook dode bomen of delen ervan blijven, wanneer mogelijk, (gedeeltelijk) staan voor holenbroeders of vleermuizen.
- naast een verbetering van het beheer we door de monitoring steeds beter in beeld krijgen wat de effecten zijn van het beheer op flora en fauna;
- het vastgestelde doelsoortenbeleid door middel van de aanpassingen in de beheerplannen wordt vertaald naar het beheer.

Afgelopen jaar bent u geïnformeerd middels de notitie "Evaluatie ecologisch beheer 2008 en planning 2009". Ook dit jaar willen wij u informeren over de ontwikkelingen van ecologie bij Stadsbeheer middels de notitie "Evaluatie ecologisch beheer 2009 en planning 2010".

Evaluatie 2009

Afgelopen jaar is, door de diverse projecten en een verdere aanscherping in het beheer, weer grote ecologische winst geboekt. Vooral de volgende onderdelen hebben daaraan bijgedragen:

- Het vertalen van het doelsoortenbeleid naar beheerplannen;
- Uitvoeren monitoring van flora en fauna in een aantal gebieden in de Stedelijke Ecologisch Structuur;
- Verbeteren bermbeheer;

- Communicatie richting Stadgers over de veranderingen in hun leefomgeving.

Planning 2010

In de nota 'Evaluatie ecologisch beheer 2009 en de planning 2010 zijn de doelstellingen voor 2010 geconcretiseerd. Het gaat hierbij zowel om (kleinschalige) natuurbouwprojecten als om de verdere aanscherping van het ecologisch beheer. Net als voor 2009 geldt dat het doelsoortenbeleid als leidraad wordt gebruikt.

Belangrijke onderdelen uit deze planning zijn onder andere:

- Het (her)schrijven van ecologische beheerplannen, afgestemd op het doelsoortenbeleid;
- Concretisering tijdelijke natuur op braakliggende terreinen;
- Vervolg communicatiereeks richting de Stadgers over het ecologisch beheer in de Gezinsbode;
- Monitoring van de flora en fauna in de Stedelijke Ecologische Structuur;
- Functiegericht waterbeheer in samenwerking met de beherende instanties;
- Diverse projecten ter versterking van de Stedelijke Ecologische Structuur.

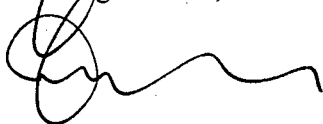
Voor de gehele inhoud van de evaluatie 2009 en planning 2010 verwijzen wij u naar de bijlage.

Financiën

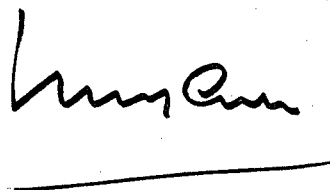
De kosten van de bovenstaande maatregelen en projecten worden gedekt uit de reguliere onderhoudsbudgetten en het Programma Stadsbeheer 2010. Bij raadsbesluit van 11 november 2009 (begrotingswijziging nieuw beleid 2010) is besloten om de beleidsgelden voor ecologie (285.000) niet direct over te hevelen naar de dienst RO/EZ. Hiertoe volgt daarom een afzonderlijk raadsvoorstel.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,

de secretaris,

Evaluatie ecologisch beheer 2009 en planning 2010

De stad Groningen heeft een Stedelijke Ecologische Structuur (SES). De SES kent een aantal kerngebieden die met elkaar worden verbonden door verbindingszones. Door verbetering in het ecologisch beheer én (kleinschalige) projecten wordt de kwaliteit in deze gebieden en verbindingszones in stand gehouden en waar mogelijk vergroot. Hierbij wordt het doelsoortenbeleid als richtinggevend kader gebruikt. Dit beleid geeft invulling aan de noodzakelijke concretisering middels beheerplannen. Daarin kunnen ecologische maatregelen worden beschreven die nodig zijn om de natuurlijke omgeving van de doelsoort te realiseren. Doordat het versterken van ecologische gebieden en verbindingszones vaak maatwerk is wordt meestal gebruik gemaakt van gespecialiseerde aannemers en bedrijven.

In deze notitie worden de resultaten van het ecologisch beleid en het beheer over 2009 en de plannen van Stadsbeheer voor dit werkterrein in 2010 concreet toegelicht. Welke projecten hebben we het afgelopen jaar uitgevoerd, met welke projecten gaan we dit jaar aan de slag en hoe ziet het bijbehorende tijdspad eruit? Omdat een aantal ambities vanuit water sterke raakvlak hebben met ecologie, zijn ze ook opgenomen de notitie. In de evaluatie is in cursief aangegeven hoe deze onderwerpen in 2009 op de planning stonden. Onder het cursieve deel is aangegeven wat de bereikte resultaten zijn.

Evaluatie ecologisch beheer 2009

1. Beleid

Beheerplannen

Voor alle kerngebieden binnen de SES moeten de huidige beheerplannen worden aangepast tot ecologische beheerplannen. Voor een aantal gebieden zal een nieuw beheerplan geschreven moeten worden. Belangrijkst kader voor deze ecologische plannen is het doelsoortenbeleid. In navolging op de beheerplannen voor de gebieden Groenestein, Coendersborg, Roegebos en Kalmoesstraat zullen dit jaar voor de gebieden De Groene Long (Beyum), De Eelderbaan, Drielanden en het groengebied bij Le Roy een beheerplan worden geschreven. De keuze voor deze gebieden is afgestemd op de uitvoering van de monitoring (hoofdstuk 6). De gegevens die bij deze monitoring worden verzameld dienen als input voor de beheerplannen. In samenwerking met derden zal dit jaar voor het Stadspark een beheerplan worden afgerond.

Voor bovenstaande gebieden zijn de beheerplannen geschreven. Alleen voor de gebieden de Groene long en Le Roy nog niet. Het beheerplan voor de Groene long is uitgesteld omdat hier gewerkt wordt aan een herinrichtingsplan dat door ruimtelijke plannen wordt ontwikkeld. Het beheerplan voor Le Roy is niet geschreven omdat dit gebied voor een groot deel in beheer is bij de bewoners. Hiervoor is verder overleg met de beheergroep noodzakelijk.

Doelsoortenbeleid Stedelijk gebied

Voor het deelgebied Stedelijke gebied zijn de doelsoorten nog niet vastgesteld. Het doelsoortenbeleid geeft op basis van bodem en het landschap aan welke soorten nagestreefd worden en hoe de inrichting en het beheer hierop moet worden afgestemd. In juni moet het doelsoortenbeleid hiervoor klaar zijn.

Het doelsoortenbeleid Stedelijk gebied is afgerond en vastgesteld. Het beleid biedt heldere handvatten voor een goede inrichting en beheer voor stedelijke soorten zoals muurvegetatie, zwaluwen en vleermuizen.

2. Beheer

Verbetering berm- en slotenbeheer

Door de aanstelling van de vaktechnisch medewerker ecologie is een behoorlijke impuls gegeven aan de controle van het berm- en slotenbeheer.

In 2009 zal een verdere verbeteringslag worden uitgevoerd. Het bermenbestek zal opnieuw worden ingedeeld. Alle (in potentie) waardevolle ecologische graslanden en bermen worden door een specialist of onder leiding van een specialist gemaaid. Dit levert direct zichtbare verbetering op in de kwaliteit van het maai-beheer.

Het ecologische bermbeheer is op bovengenoemde wijze uitgevoerd. Uit de monitoring blijkt dat op veel plekken de vegetatie zich op een goede manier ontwikkelt. Ook zijn dit jaar veel Icarusblauwtjes (vlinders) aangetroffen die waarschijnlijk hebben geprofiteerd van het gefaseerde beheer. Punt van aandacht is de hoge storkkosten die er door het maaien en afvoeren van het maaisel ontstaan.

Bermbeheer door schapen

In 2009 zal het beheer met schapen worden voortgezet. De start van het schapenseizoen zal dit jaar worden vervroegd naar eind maart begin april. De schapen blijven tot ongeveer eind oktober. Er zal verder onderzoek worden gedaan naar de invloed van de begrazing met schapen op de vegetatie.

Overige activiteiten rond de schaapskudde:

- *Net als afgelopen jaar kunnen scholen en kinderdagverblijven zich in 2009 aanmelden voor een educatief bezoek aan de schaapskudde.*
- *De schaapscheerderdag zal dit jaar in het Noorderplantsoen worden gehouden. Tijdens deze dag worden de schapen geschoren en zijn kraampjes met streekproducten aanwezig.*

Het begrazingsseizoen is goed verlopen, vele Stadgers hebben de voorbijtrekkende kudde weer positief gewaardeerd. De schapen hebben de voedselrijke bermen drie maal begraasd en de schralere bermen twee keer. De resultaten van het onderzoek zullen begin volgend jaar verder worden geëvalueerd. De schaapscheerderdag in het Noorderplantsoen was een succes waar veel bezoekers op af zijn gekomen. Ook diverse scholen hebben de kudde dit jaar bezocht.

Beheer- en uitvoeringsplan Faunapassages

De afgelopen jaren is een fors aantal faunapassages aangelegd. Dit aantal zal de komende jaren alleen nog maar toenemen. Het beheer van deze passages is nog niet goed geborgd. Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan een beheer- en uitvoeringsplan waardoor een goed beheer van de al aangelegde en toekomstige faunapassages is gewaarborgd. Vanaf dit voorjaar zal het beheer door de centrale eenheid worden opgepakt.

Door de borging van het beheer van de faunapassages in een apart beheerplan is het beheer dit jaar goed verlopen. Naast het regulier beheer zijn een aantal faunapassages hersteld.

Ecscan Kapprogramma

Vanaf 2008 wordt als aanvulling op het kapprogramma een ecscan uitgevoerd. Dit betekent dat niet alle dode of zieke bomen automatisch worden gekapt en weggehaald. Tijdens de ecscan wordt gekeken of een boom of onderdeel daarvan kan blijven staan en/of liggen. Hierdoor zal de hoeveelheid dood hout in de stad toenemen.

Veel soorten zoals hollenbroeders (staand dood hout), paddenstoelen en insecten (staand en liggend dood hout) profiteren hiervan. De doelsoorten die hier van profiteren zijn o.a. egel, kleine en grote bonte specht, groen specht, grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis.

Ook dit jaar zijn tientallen bomen als staand of liggend dood hout achtergebleven in het groen.

3 Projecten

Omvormingsprojecten bermen

In 2008 zijn een groot aantal bermen van "traditionele" (gazon)berm naar ecologische berm omgezet. Dit betekent grote winst voor planten, insecten, kleine zoogdieren en vogels. In de groenstructuurvisie Groene pepers wordt de ambitie uitgesproken nog meer "traditioneel" groen en dus ook bermen ecologisch te gaan beheren. In 2008 zal daarom een inventarisatie worden uitgevoerd om te kijken welke "traditionele" bermen nog kunnen worden omgezet of omgevormd tot ecologische berm. Aan de hand van deze inventarisatie zal een plan worden gemaakt om deze omvorming te realiseren. In 2009 zal hiermee, aan de hand van de bevindingen, een start worden gemaakt.

Een groot deel van de bermen is geïnspecteerd. Het grootste deel daarvan wordt nu ook ecologisch beheerd. Een voorbeeld waarbij 2 hectare gazon is omgevormd naar een ecologisch berm is de Oostersluis. Deze lijkt zich het eerste jaar goed te ontwikkelen.

Noorddijkerweg Voormalige Paardenweides

Twee oude paardenweides zullen worden omgevormd naar een terrein met bloemrijke graslanden, akkerkruiden en poelen. Tijdens de boomfeestdag zullen ook fruitbomen worden aangeplant.

In samenspraak met de buurt is alsnog gekozen om de paardenweides in de huidige vorm te handhaven. De buurtbewoners hechten waarde aan de cultuurhistorische waarde van deze weilanden. Wel is op een deel van het weiland een fruitboomgaard aangeplant.

Tijdelijke bloemenakkers industrieterreinen

In samenwerking met de afdeling Vastgoed zal gekeken worden naar de mogelijkheid om grootschalig braakliggende terreinen om te ploegen en in te zaaien met een akkerbloemenmengsel. Deze nieuwe vorm van beheer heeft twee grote voordelen.

- I. Het geeft een directe impuls aan de natuur in de stad. Vele insecten, zoogdieren en vogels profiteren van deze (tijdelijke!) natuur.*
- II. Het aanzicht van het industrieterrein verbetert. In plaats van een saaie groene grasmat, die twee keer per jaar gemaaid wordt (en waarna een dik pak rottend gras achterblijft), ontstaat een mooie bloemenakker met onder andere klaprozen, korenbloem, granen en zonnebloemen.*

Door een aanpassing in de Flora en Faunawet is het mogelijk geworden om zonder grote risico's op de braakliggende terreinen tijdelijke natuur in te richten. Concreet zijn voor de (in ontwikkeling zijnde) bedrijventerreinen Westpoort en Eemspoort afspraken gemaakt over een tijdelijke inrichting voor natuur.

Dunning Sterrebos

Het Sterrebos is volgens de Groenstructuurvisie één van de kroonjuwelen van de stad. Om dit kroonjuweel voor de toekomst veilig te stellen moet er beheer worden uitgevoerd. Dit beheer staat beschreven in het beheerplan van het Sterrebos en is door Stadsbeheer voor de komende jaren vertaald in een uitvoeringsplan.

Dit jaar zal een dunning worden uitgevoerd waarbij een deel van de sterk concurrerende esdoorns in het bos zal worden gekapt. Dit om meer gewenste soorten de ruimte te geven. Het kappen van bomen ligt bij omwonende zeer gevoelig, daarom zal veel aandacht worden besteed aan de communicatie hierover.

In het kader van het bouwplan voor de Rijksgebouwendienst op de Kempkensberg zal de oostelijke rand van het Sterrebos worden versterkt door het bijplanten van bomen en onderbegroeiing. In het voorjaar wordt hiermee in de bestaande bosrand mee begonnen.

De eerste werkzaamheden zijn dit najaar uitgevoerd. De jonge esdoorns zijn verwijderd en een aantal bomen zijn gesnoeid. De grootschalige dunning wordt uitgesteld tot najaar 2010. Door gevoeligheden

rond de ruimtelijke ontwikkelingen in de omgeving van het Sterrebos, duurt het communicatietraject met omwonenden langer dan verwacht. Het is belangrijk dat er voldoende draagvlak is voor de (grootschalige) beheerwerkzaamheden, die met duidelijke ingrepen in het bos gepaard gaan.

4. Communicatie & Participatie

Voorlichting ecologie

Doordat de ecologische ambities hoog zijn, zal de omgeving van de Stadler zichtbaar veranderen. Dood hout blijft liggen, de berm wordt minder vaak gemaaid en ook blijven er stukken gras staan (gefaseerd maaien). Om draagvlak voor ecologie te krijgen en te vergroten zullen de inwoners van Groningen op verschillende manieren worden voorgelicht. In samenwerking met de afdeling Communicatie zullen de volgende acties worden ondernomen:

- *“Advertenties” in de Gezinsbode waarbij verschillende thema’s ten aanzien van ecologie worden behandeld. In eerste instantie zijn de volgende thema’s bedacht:*
 - o *Het snoeien van bosplantsoen (winter)*
 - o *Manieren van (ecologisch) maaien (voorjaar)*
 - o *Het nut van dood hout (zomer)*
 - o *Gefaseerd maaien (waarom wordt niet alles gemaaid) (najaar)*
- *Wijkgerichte onderwerpen over natuur in de directe omgeving (nestkasten, stinze, natuur in de wijk enz.) in buurtkranten en mijnwijk.nl*
- *Op de website van de gemeente Groningen krijgt groen en ecologie een eigen plek waar gecommuniceerd kan worden over ontwikkelingen, plannen en beleid.*

Wij willen de duurzaamste stad van Nederland worden. Daarom is er gekozen om de communicatiereeks breder in te steken dan alleen ecologische onderwerpen. Ook een onderwerp als duurzaam watergebruik komt aan de orde. Naast voorlichting is het accent verschoven naar “wat de burger kan doen”. Dit najaar wordt het eerste stuk gepubliceerd in 2010 zullen de overige onderwerpen worden gepubliceerd.

Coendersborg

In overleg en in samenwerking met de bewoners rond Coendersborg zal gekeken worden of en waar er stinze (bollen en vaste planten) in het park kunnen worden aangeplant.

De bloembollen zijn in overleg met de bewoners geplant.

Het “Getijdebos”

Bij de straat het Getij ligt een bos van ongeveer 1 hectare. Momenteel wordt dit bos nauwelijks gebruikt. Het bos is erg eentonig en er moeten nodig maatregelen worden genomen om het bos aantrekkelijker en ecologisch waardevoller te maken. Er wordt gekeken naar de mogelijkheden van participatie bij het uitvoeren van deze werkzaamheden.

Deze winter zal in samenwerking met de bewoners in het bos worden gesnoeid. Hiermee wordt niet alleen het bos ecologisch aantrekkelijker maar neemt het draagvlak voor het beheer van het Getijdebos bij de omwonenden toe.

Groenparticipatie

In het kader van de groenstructuurvisie Groene Pepers zal er in 2009 begonnen worden met een actief beleid op het gebied van groenparticipatie. Nadere voorstellen hiervoor zullen op korte termijn worden uitgewerkt.

Er zijn enkele incidentele activiteiten van bewoners geweest, die de gemeente met gerichte vragen hebben benaderd. Daarbij is gebleken, dat deze activiteiten zonder een gerichte coördinatie binnen de eigen organisatie niet goed begeleid kunnen worden.

In 2010 zal Wijkbeheer zich daarom actief gaan inzetten om participatieprojecten te ondersteunen door het onderwerp te labelen aan een medewerk(st)er.

Toch hebben wij ook dit jaar twee concrete projecten opgezet. Eén daarvan was het geveltuinen project Verlengde Grachtstraat. Bij dit project zijn de bewoners actief betrokken bij de inrichting en het beheer van een groene leefbare straat. Naar aanleiding van dit project is besloten een actiever geveltuinenbeleid in te zetten. Daarnaast zijn de bewonersorganisaties via de Milieufederatie benaderd met de vraag of er concrete ideeën zijn voor meer fruitbomen en – struiken in de wijken. Omdat daarop enthousiaste reacties zijn gekomen, zal dit in 2010 nader worden uitgewerkt in het project ‘De eetbare stad’.

5. Monitoring

Om een goed beeld te krijgen van de Flora en fauna in de gebieden die binnen de Stedelijke Ecologisch Structuur (SES) vallen moet er een monitoring worden uitgevoerd. Met deze gegevens kan het beheer zonodig worden aangepast of bijgestuurd. Ook vanuit het wettelijke kader is de gemeente verplicht informatie te hebben over de aanwezigheid van (beschermde) soorten. In vijf jaar tijd moeten alle gebieden in de SES zijn gemonitord.

In 2008 is de eerste monitoring gedaan en is tegelijkertijd ook een systematiek ontwikkeld. Hierdoor kunnen de gegevens ook in de toekomst eenduidig en voor de gemeente bruikbaar worden aangeleverd. Daarnaast is een abonnement op het Natuurloket afgesloten, waarmee de officiële landelijke inventarisatiegegevens van de gemeente geactualiseerd kunnen worden.

In 2009 zullen de volgende gebieden van de SES volgens de vastgestelde systematiek worden gemonitord:

<i>Wijk</i>	<i>Gebied</i>	<i>Type gebied</i>
<i>Noorddijk</i>	<i>De Groen scheg (beyum)</i>	<i>kerngebied</i>
<i>Noorddijk</i>	<i>Hunzedijk + Hunzeboord</i>	<i>Verbinding</i>
<i>Noorddijk</i>	<i>Stadsweg</i>	<i>Verbinding</i>
<i>Noorddijk</i>	<i>Drielanden</i>	<i>Verbinding</i>
<i>Noorddijk</i>	<i>Kluiverboom, stuurboord- en bakboorswal</i>	<i>Verbinding</i>
<i>Noorddijk</i>	<i>Lewenborg “Le Roy”</i>	<i>Kerngebied</i>
<i>Noorddijk</i>	<i>Zwemplas Kardingse</i>	<i>Kerngebied</i>
<i>Noorddijk</i>	<i>Lewenborg centrum</i>	<i>Kerngebied</i>
<i>Noorddijk</i>	<i>Oostelijke ringweg</i>	<i>Verbinding</i>
<i>Noordwest</i>	<i>Verbinding eelderbaan Stadspark</i>	<i>Verbinding</i>
<i>Noordwest</i>	<i>Eelderbaan</i>	<i>Kerngebied</i>
<i>Zuid</i>	<i>Katholiek begraafplaats</i>	<i>Verbinding</i>
<i>Zuid</i>	<i>Sterrebos</i>	<i>Kerngebied</i>
<i>Zuid</i>	<i>Helperzoom</i>	<i>Verbinding</i>
<i>Hoogkerk</i>	<i>Johan van Zwedenlaan</i>	<i>Verbinding</i>
<i>Hoogkerk</i>	<i>“Pure” gebied</i>	<i>Verbinding</i>
<i>Hoogkerk</i>	<i>Jan Ensinglaan</i>	<i>Verbinding</i>
<i>Hoogkerk</i>	<i>Ruskenveen (zwemplas)</i>	<i>Kerngebied</i>
<i>Hoogkerk</i>	<i>Zuiderweg</i>	<i>Verbinding</i>

Bovenstaande gebieden zijn gemonitord; de rapportage is na de zomer geleverd. Zeer bijzondere waarneming van deze monitoring is de Europees zwaar beschermde soort Groene glazenmaker in de wijk Drielanden. De aanbevelingen ten aanzien van het beheer zullen in de beheerplannen worden verwerkt. De aanbevelingen ten aanzien van de inrichting zullen waar mogelijk in het programma Stadsbeheer worden meegenomen. Daarnaast zijn er aanbevelingen gedaan, die betrekking hebben op een meer adequate keuze van de doelsoorten. Deze wijzigingen zullen de komende jaren verzameld worden en bij de vijfjaarlijkse aanpassing van het doelsoortenbeleid worden meegenomen.

6. Scholing

Cursus Flora en faunawet Stadsbeheer

De medewerkers van Wijkbeheer en Stedelijk beheer die bij de planvorming of de uitvoering te maken hebben met de gevolgen van de Flora en faunawet en de gedragscode zullen de cursus Flora en fauna volgen. De cursus wordt gegeven op drie niveaus:

Niveau	Doelgroep	Aantal deelnemers
<i>1</i>	<i>Uitvoerend medewerker</i>	<i>42</i>
<i>2</i>	<i>Opzichter</i>	<i>34</i>
<i>3</i>	<i>Beleidsmedewerker / leidinggevende</i>	<i>17</i>

Dit jaar zullen de niveaus 1 en 2 in ieder geval worden gegeven. Niveau 3 is nog in ontwikkeling, maar zal (zodra de cursus is ontwikkeld) ook worden gegeven. Stadsbeheer is met het volgen van deze cursus landelijk gezien vooruitstrevend.

Ruim 90% van de deelnemers die mee hebben gedaan aan de cursus niveau 1 is geslaagd. Van de deelnemers op opzichters niveau heeft ongeveer 50% zijn diploma gehaald. Voor degene die gezakt zijn zal in 2010 een herexamen worden georganiseerd. Niveau 3 bleek vanuit de opleiding niet voldoende uitgewerkt en kon nog niet worden gegeven.

Planning 2010

1. Beleid

Beheerplannen

Voor alle kerngebieden binnen de SES moeten de huidige beheerplannen worden aangepast tot ecologische beheerplannen. Voor een aantal gebieden zal een nieuw beheerplan geschreven moeten worden. Het belangrijkste kader voor deze ecologische plannen is het doelsoortenbeleid. De gegevens over beheer en inrichting die tijdens de monitoring zijn verzameld zijn een belangrijke input voor de beheerplannen. In 2010 worden voor de Boterdiepstrook, Westrand Hoogkerk, Zuidwending en Spakenpad ecologische beheerplannen geschreven of aangepast.

Actief geveltuinenbeleid

Naar aanleiding van het geveltuinenproject Verlengde Grachtstraat wordt in 2010 een meer actief geveltuinenbeleid gevolgd. Hierbij zal wanneer mogelijk worden aangehaakt bij het grootschalig onderhoud aan de verharding. Bij dit onderhoud kunnen zonder extra meerkosten de geveltuinen worden aangelegd. Ook zal de betrokkenheid van bewoners door betere communicatie verbeteren. Afhankelijk van het aantal aanvragen en de mogelijkheden om bij groot onderhoud mee te liften, is de verwachting dat er 30 tot 40 nieuwe geveltuinen zullen worden aangelegd.

Waterbeleid

De centrale waterambitie in Groningen is het streven naar een duurzaam stedelijk watersysteem. Duurzaam waterbeheer is het winnen, gebruiken en terugbrengen van water uit en aan het milieu. Het gebruik van het water moet daarbij worden afgestemd op de kwaliteit. De kwaliteit van het water mag bij teruggave aan de natuur niet aangetast zijn. Het watergebruik moet zo laag mogelijk zijn en de periode waarin het water wordt gebruikt zo groot mogelijk. Verder moeten de natuurlijke omstandigheden worden gehandhaafd en liefst verbeterd.

2. Beheer

Bermbeheer

In 2010 zal een vervolg worden gegeven aan het verbeterde ecologische maaibeheer. De aangebrachte differentiatie in beheer, grootschalig, kleinschalig en gefaseerd zal worden gehandhaafd. Wel wordt gestreefd naar een afname van de uitvoeringskosten en storkosten van het maaisel (dat vrijkomt bij maaien en wordt afgevoerd). Het terugbrengen van de uitvoeringskosten zal worden gerealiseerd door een deel van het bermbeheer in eigen beheer uit te voeren. Door kritisch te kijken naar het aantal maaibeurten, het tijdstip en de oppervlakte te maaien ecologisch grasland kunnen de storkosten worden teruggebracht.

Schaapskudde

Het beheer met schapen zal in 2010 worden voortgezet. De start van het schapenseizoen zal eind maart begin april zijn. De schapen blijven tot eind oktober. De resultaten van het vegetatieonderzoek in 2009 zullen worden meegenomen in een verder verbetering van de inzet van de schapen.

Overige activiteiten rond de schaapskudde:

- Net als afgelopen jaar kunnen scholen en kinderdagverblijven zich in 2010 aanmelden voor een educatief bezoek aan de schaapskudde.
- De schaapscheerderdag zal weer in het Noorderplantsoen worden gehouden. Tijdens deze dag worden de schapen geschoren en zijn kraampjes met streekproducten aanwezig.

EcSCAN kapprogramma

Tijdens de ecSCAN wordt gekeken of een boom of onderdeel daarvan kan blijven staan en/of liggen. Hierdoor zal de hoeveelheid dood hout in de stad toenemen. Veel (doel)soorten profiteren hiervan. Voorbeelden zijn o.a. egel, kleine en grote bonte specht, groene specht, grootoorvleermuis en ruige

dwergvleermuis. Door de aanschaf van een endoscoop (zeer kleine camera) kan bij een eventuele kap van bomen beter worden nagegaan of er vleermuizen aanwezig zijn.

Functiegericht waterbeheer

Bij de totstandkoming van het Groninger water- en rioleringsplan in 2008 is voor alle watergangen in de stad de huidige functie bepaald en een bijbehorend beheer vastgesteld. Daarnaast is er voor alle wateren een ambitieniveau vastgesteld. In 2010 worden de beheersafspraken verder uitgewerkt in beheerprotocollen en geïmplementeerd bij de organisaties die het beheer uitvoeren,

3. Projecten

Zwaluwvriendelijke wijk Reitdiep

In samenwerking met de bewoners van de wijk Reitdiep zal nestgelegenheid worden bevestigd aan de huizen in deze wijk. Ook zal vlakbij de huizen een zwaluwtil worden geplaatst. Door een deel van de natuurlijk aanwezige laagte in de omgeving van de til verder af te schrapen, zal open klei beschikbaar zijn als bouw materiaal voor nieuwe nesten. Door de schaapskudde drie maal per jaar over deze zone te laten lopen wordt onderzocht of het mogelijk is deze stukken "open" te houden.

Braakliggende terreinen

De toepassing van de regeling tijdelijke natuur wordt uitgebreid. Om een goed beeld te krijgen van de aanwezige braakliggende gebieden zal een inventarisatie gemaakt worden van deze terreinen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen gebieden die kort onbebouwd zullen blijven en langdurig braakliggende terreinen. Afhankelijk van onder andere de tijd dat het gebied braak ligt en de ligging zal de invulling worden bepaald. Mogelijke ideeën zijn; inzaaien met 1-jarige akkerbloemen, nietsdoen (bosvorming), waterbuffering (moerasvorming) of natuurlijke speelplek. Ook zal worden gekeken of participatie bij inrichting en beheer door bedrijvenverenigingen, bewoners of scholen mogelijk is.

Vervangen vleermuiskasten

In 2006 zijn in 15 gebieden in de stad in het totaal 200 vleermuiskasten opgehangen. Van een deel van de kasten is bekend dat ze door vleermuizen worden gebruikt. In het Sterrebos, Coenderborg en het Stadspark zijn vleermuizen in de kasten aangetroffen. Toch zijn in deze gebieden een deel van de houten kasten uit de boom gevallen of door spechten gekraakt. Deze kasten zullen daarom worden vervangen door houtbetonkasten die beter opgehangen kunnen worden en niet door spechten worden vernield.

Dunning Sterrebos

Het Sterrebos is volgens de Groenstructuurvisie één van de kroonjuwelen van de stad. Om dit kroonjuweel voor de toekomst veilig te stellen moet er beheer worden uitgevoerd. Dit beheer staat beschreven in het beheerplan van het Sterrebos en is door Stadsbeheer voor de komende 5 jaren vertaald in een uitvoeringsplan.

Dit jaar zal voor het eerst grootschalig onderhoud plaatsvinden, waarbij ook grot esdoorns uit het Sterrebos zullen worden gekapt. Het kappen van grote bomen kan bij omwonenden gevoelig liggen. Dit wordt nog eens versterkt door ruimtelijke ontwikkelingen rond de Kempkensberg en de Zuidelijke ringweg. Om omwonenden de noodzaak van dit groot onderhoud uit te leggen zullen inloopavonden worden georganiseerd en wanneer wenselijk een excursie door het Sterrebos

Ecologie in projecten Programma Stadsbeheer 2010

Tijdens de monitoring wordt gekeken of de verschillende gebieden voldoen aan de criteria die de doelsoorten stellen aan hun omgeving. Aanbevelingen voor beheer worden verwerkt in beheerplannen. De aanbevelingen ten aanzien van groen worden wanneer mogelijk geborgd in (reguliere) groenprojecten van het Programma Stadsbeheer 2010.

Helofytenfilters

Aanleg van natuurvriendelijke oevers is net als het onderling verbinden van vijvers een maatregel waarmee de ecologische kwaliteit van vijvers kan worden verbeterd. Voor een aantal vijvers in de stad zijn deze maatregelen niet mogelijk; dit geldt onder andere voor de Floresvijver. Om deze reden starten we in 2010 in de Floresvijver een proef met een drijvend helofytenfilter. Dit helofytenfilter zuivert het vijverwater op een natuurlijke wijze en zorgt zo voor een vermindering van voedingstoffen.

Het rioolstelsel aan de Helperzoom wordt door de aanleg van een persleiding door het waterschap Hunze en Aa's ontlast. Hierdoor is er een aantal overstorten aan de Helperzoom buiten werking gesteld. Het overstort op het eind van de Helperzoom blijft wel functioneren. Daarom wordt dit overstort voorzien van een helofytenfilter om de waterkwaliteit rondom het Esserveld te verbeteren. Het betreft nu stilstaand water met een geringe diepte. Met de voorbereiding van het helofytenfilter met retourbemaling, zodat er stroming om het Esserveld op gaat treden, is begonnen. De watergang wordt eind november / begin december uitgebaggerd. De werkzaamheden m.b.t. de persleiding door het Waterschap zijn eind december 2009 gereed. Om het ongemak en de overlast voor de omgeving te beperken wordt de aanleg van het helofytenfilter hierna ter hand genomen. De planning is dat in de eerste maanden van 2010 met de werkzaamheden van het helofytenfilter begonnen wordt.

4. Communicatie & Participatie

“Waterbewuszijn”-campagne

In november starten we met een “waterbewustzijn”-campagne. In deze campagne worden vier waterthema's (oppervlaktewater, rioolwater, regenwater en grondwater) verder uitgewerkt. Het is de bedoeling dat we hiervoor verschillende media inzetten. In ieder geval zal er via de lokale tv aandacht worden besteed aan de inrichting van tuinen. In het vroege voorjaar wordt een 'watermarkt' gehouden waar mensen praktische tips kunnen krijgen over de omgang met water.

Meld een huismus

De publieksactie die in 2009 is uitgevoerd rond de verschillende zwaluwsoorten, wordt in 2010 gericht op de huismus. Op basis van de inventarisaties, die ook door natuurorganisaties worden ondersteund, zal een activiteitenkaart worden gemaakt. Verder zal worden nagegaan welke acties ondernomen kunnen worden ter ondersteuning van de huismus.

Communicatie reeks Gezinsbode over ecologie, groen en water

Wij willen de duurzaamste stad van Nederland worden. Daarom kiezen wij ervoor om de communicatiereeks breder in te steken dan alleen ecologische onderwerpen. Ook een onderwerp als duurzaam watergebruik komt aan de orde. Naast voorlichting is het accent verschoven naar “wat kan de burger doen”.

Website

In 2009 is de opzet voor een groene website voor Groningen gemaakt. In 2010 zal de website verder 'gevuld' worden met onder andere onderwerpen over doelsoortenbeleid, kapprogramma, monumentale bomen, groengebieden, beheer en groene daken. In dit jaar zal de site ook online worden gezet.

Participatie groenonderhoud

Ook dit jaar zal in samenwerking met een aantal scholen en bewoners gesnoeid worden in groengebieden en zullen op verschillen de plaatsen bloembollen worden geplant.

De eetbare stad

Bij dit project wordt in samenwerking met bewonersorganisatie en scholen gekeken of er meer eetbaar groen in de vorm van fruitbomen en kleinfruit in het openbaar groen en op schoolterreinen kan worden aangeplant. Belangrijke partner bij dit project is de Milieufederatie die zorgt voor een aantal initiatieven. Dit project is in 2009 gestart en zal in 2010 verder worden geconcretiseerd. In totaal zullen in ieder geval 40 fruitbomen op verschillende locaties in het openbare groen worden geplant.

Hierbij zullen vooral streekeigen soorten worden aangeplant. Al het eetbare groen in de stad zal in kaart worden gebracht en in een aantal wijken zal een "snoeproute" worden ontwikkeld.

Tijdens de boomfeestdag zullen dit jaar 20 fruitbomen worden geplant in het groengebied langs de Stuurboordswal bij Drielanden.

5. Opleiding

Opleiding Centrale eenheid

De Centrale eenheid (uitvoerend team van afdeling Wijkbeheer) zal een steeds belangrijkere rol gaan spelen bij de uitvoering van het ecologische beheer. Om te zorgen dat er voldoende kennis aanwezig is, is in 2009 een ecologische cursus gestart waaraan een aantal medewerkers van de Centrale eenheid deelnemen. In 2010 zal deze cursus worden afgerond.

Begeleiding snoeien ecologisch hovenier

Bij de praktische uitvoering van het snoeiprogramma, dat door de DSW wordt uitgevoerd, zal ondersteuning worden gegeven door ecologische hoveniers. Zij werken mee en geven gedurende de werkzaamheden aanwijzingen over de keuze bij het snoeien van beplanting. Op deze wijze wordt direct een impuls gegeven aan de kwaliteit van het snoeien.

6. Monitoring

Ecoscans stadswateren

In 2005 is een ecoscan uitgevoerd voor de stadswateren. In de daarop volgende jaren zijn er in het stedelijk watersysteem diverse aanpassingen gedaan. De ecoscan volgens de EBEO-STAD methode wordt herhaald in 2010. Met de ecoscan kan worden beoordeeld in hoeverre deze aanpassingen hebben geleid tot veranderingen/verbeteringen. Voor de stadswateren die onderdeel uitmaken van de Stedelijke Ecologische Structuur (SES) wordt de ecoscan intensiever uitgevoerd.

Monitoring SES

Om een goed beeld te krijgen van de Flora en fauna in de gebieden die binnen de Stedelijke Ecologische Structuur (SES) vallen moet er een monitoring worden uitgevoerd. Met deze gegevens kan het beheer zonodig worden aangepast of bijgestuurd. Ook vanuit het wettelijke kader is de gemeente verplicht informatie te hebben over de aanwezigheid van (beschermde) soorten. In vijf jaar tijd moeten alle gebieden in de SES zijn gemonitord.

In 2010 zullen de volgende gebieden van de SES volgens de vastgestelde systematiek worden gemonitord:

Wijk	Gebied	Type gebied
Noord	Eelderbaan	Kerngebied
	Hoogeweg	Verbinding
	Boterdiepstrook	Kerngebied
	Groene Long	Kerngebied
	Oostelijke ringweg	Verbinding
	Spakenpad	Verbinding
	Zuidwending	verbinding
West	A7 zuidzijde	Verbinding
	Kranenburg N + O	Verbinding
	Roderwolderdijk – Rozenburglaan	Verbinding
	Westrand Hoogkerk	Kerngebied
Oost	Hunzezone	Verbinding

	Driebond – Euvelgunne	Verbinding
	Duinkerkestraat	Verbinding
Centrum	Noorderplantsoen	Kerngebied
	Oude hortus	Verbinding
	Pioenpark	Verbinding
	Oostersluis	Verbinding

Abonnement NDFF

Om de gegevens die tijdens de diverse monitoringen en onderzoek worden verzameld te borgen, wordt een abonnement bij de nieuwe Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) afgesloten. Dit systeem kan niet alleen de eigen verzamelde data verwerken, maar geeft ook inzicht in eerder verzamelde data van natuurorganisaties en ander overheden. Hierdoor wordt de toepasbaarheid bij de ruimtelijke planvorming en de uitvoering van het beheer sterk verbeterd ten opzichte van het huidige abonnement bij het Natuurloket.